

2687-5640

PREMIUM E-JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Yıl / Year : 2021
Cilt / Volume : 5
Sayı / Issue : 15
ss / pp : 406-416

<http://dx.doi.org/pejoss.2154>
Araştırma Makalesi / Research Article
Makale Geliş / Received : 23.07.2021
Yayınlama / Published : 31.08.2021

Doç. Dr. Mesut DOĞAN

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon/Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-6879-1361>

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KEVSER

Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, Bandırma/Türkiye

<https://orcid.org/0000-0003-0586-1662>

COVID-19 PANDEMİSİNİN LOJİSTİK FİRMALARININ FİNANSAL PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BORSA İSTANBUL AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Özet

Bu çalışmanın temel amacı Covid-19 pandemisinin Borsa İstanbul'da lojistik ve ulaşım sektöründe hisse senetleri işlem gören firmaların finansal performansı üzerindeki etkisini tespit etmektir. Bu bağlamda firmaların mali tabloları Covid-19 öncesi ve Covid-19 dönemi şeklinde iki gruba ayrılmış ve söz konusu iki dönem açısından piyasa ve muhasebe esaslı performans göstergeleri açısından karşılaştırılmıştır. Araştırmada 2019-2020 yıllarına ait 7 lojistik firmasının çeyreklik verilerinden yararlanılmıştır. Çalışmada JAMOVI programı yardımıyla Student's t ve Wilcoxon signed-rank testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda Covid-19 döneminde Covid-19 öncesi dönemine göre lojistik sektörü firmalarının piyasa performanslarının etki büyüklüğünün orta seviye yükseldiği tespit edilmiştir. Buna karşın Covid-19 döneminde Covid-19 öncesi dönemine göre lojistik sektörü firmalarının muhasebe temelli performans göstergesi olan öz sermaye karlılığının (ROE) etki büyüklüğünün çok kuvvetli bir şekilde azaldığı belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuçlar Türkiye açısından çok önemli bir konumda olan ve birçok sektörü etkileyen lojistik sektörünün Covid-19'dan etkilenme düzeyini göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler; Lojistik Performans, Lojistik Sektörü, Borsa İstanbul

THE EFFECT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE FINANCIAL PERFORMANCE OF LOGISTICS COMPANIES: AN EVALUATION IN TERMS OF BORSA ISTANBUL

Abstract

The main purpose of this study is to determine the impact of the Covid-19 pandemic on the financial performance of companies whose stocks are traded in the logistics and transportation sector in Borsa Istanbul. In this context, the financial statements of the companies were divided into two groups as pre- Covid-19 and the period of Covid-19 and compared in terms of market and accounting-based performance indicators for these two periods. Quarterly data of 7 logistics companies for the years 2019-2020 were used in the research. Student's t

and Wilcoxon signed-rank tests were used in the study with the help of JAMOVI program. As a result of the analyzes, it was determined that the effect size of the market performances of the logistics sector companies increased to a medium level in the Covid-19 period compared to the pre- Covid-19 period. On the other hand, it has been determined that the effect size of return on equity (ROE), which is an accounting-based performance indicator of logistics sector companies, decreased very strongly in the Covid-19 period compared to the pre-Covid-19 period. These results are important in terms of showing the level of being affected by Covid-19 in the logistics sector, which is in a very important position for Turkey and affects many sectors.

Keywords; Logistics Performance, Logistics Sector, Borsa İstanbul

1. Giriş

Covid-19 virüsü toplumları tüm yönleri ile etkileyecek şekilde dünyanın her bölgesine yayılmıştır (Corlett vd., 2020; Wan vd., 2020). Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nün Covid-19'u 11 Mart 2020 tarihinde küresel salgın olarak ilan etmesi ile devletler toplum ve insan hayatını önemli derece etkileyecek birçok önlemleri uygulamaya koymuştur. Bu önlemler arasında karantina uygulamaları, sokağa çıkma yasağı, ülkeler arası ticaretin yavaşlatılması ya da ülkelerin sınırlarını kapatması, uçuş yasaklarının getirilmesi, okulların kapatılması sayılabilmektedir. Pandeminin yayılması ve devletlerin aldıkları kısıtlayıcı önlemler ekonomiler üzerinde de kendisini göstermiş ve buna bağlı olarak ekonomik belirsizlikler ve dünya borsalarında oynaklık artmış (Albulescu, 2021), emtia fiyatları başta olmak üzere mal ve hizmet fiyatlarında yükselme eğilimi yaşanmıştır (Nicola vd., 2020).

Gelişmekte olan ülkeler kategorisinde yer alan Türkiye de küresel çaptaki gelişmelerden etkilenmektedir. 2020 yılının ikinci çeyreğinde hizmetler sektörü Türkiye'de %10,8 küçülürken ticaret, ulaştırma ve konaklama sektöründeki küçülme %25,7 olarak gerçekleşmiştir. Pandeminin başladığı Mart ve onu izleyen Nisan, Mayıs aylarında Türkiye'nin ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla %18,3, %41,5 ve %40,9 azalmıştır (SBB, 14.09.2021). Başlatılan aşılama çalışmalarına ve alınan tüm önlemlere rağmen bugün pandeminin ne zaman sonlanacağı belirsizdir. Bu açıdan vaka ve ölüm sayılarında meydana gelecek artış ya da azalışlar ve buna bağlı olarak alınacak önlemler arz ve talep dengesinde değişimler meydana getirebilecektir (Elleby vd., 2020). Bu çerçevede tedarik zincirinde aksamaların yaşanmaması, ürün tedarik ve sevkiyatlarının sağlıklı bir biçimde yapılabilmesi açısından lojistik ve ulaştırma sektörleri önem taşımaktadır. Pandemi döneminde ulaştırma ve lojistik sektöründe yer alan firmaların etkin şekilde yönetilmesi, finansal açıdan güçlü ve pozitif bir trend izlemeleri toplumlar ve ülkeler için hayati öneme sahip temel fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için önem taşımaktadır. Bu çerçevede araştırmaya konu sektörlerin finansal performanslarının değerlendirilmesi ve analiz edilmesi önem taşımaktadır.

Literatürde finansal performans ölçümü için birçok araç kullanılabilmekle birlikte muhasebe temelli aktif karlılık oranı (ROA) ve özkaynak karlılık oranı (ROE) ile piyasa temelli Tobin Q oranı sıklıkla kullanılmaktadır (Wernerfelt ve Montgomery, 1988; Lang ve Stulz, 1994; Brown ve Caylor, 2004; Bhagat ve Bolton, 2008; Puni ve Anlesinya, 2020). Yapılan analizler firmaların mevcut durumlarını değerlendirmeleri ve geleceğe yönelik projeksiyonlar geliştirmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı Covid-19 sürecinde stratejik öneme sahip olan ulaştırma ve lojistik firmalarının finansal performansını Covid-19 öncesi dönem ile karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Bu bağlamda BIST' te işlem gören 7 adet firmanın 10 Mart 2020-Haziran-Eylül-Aralık 2020 dönemi verileri eşleştirilmiş t-testi ve Wilcoxon signed-rank testinden yararlanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada finansal performans göstergesi olarak Tobin Q oranı ve ROE kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar Covid-19'un finansal performans üzerindeki etkisini sektörel açıdan değerlendirmekte ve literatüre katkı sunmaktadır. Bunun yanı sıra sonuçlar Covid-19 pandemisinden güçlü şekilde etkilenen ulaştırma ve lojistik sektörlerinin kriz olarak nitelendirilebilecek pandemi sürecini en az kayıpla geçirebilmeleri için etkin finansal performans yönetimine dikkat çekmektedir.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde konunun önemine vurgu yapıldıktan sonra ikinci bölümde literatür incelenmiş ve bulgular değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın metodoloji kısmı yer almakta olup bu bölümde örneklem ve yöntem incelenmiştir. Araştırmanın dördüncü bölümünü bulgular oluşturmakta olup analiz sonucunda elde edilen istatistiki sonuçlara yer verilmiştir. Araştırmanın son bölümü ise sonuç kısmından oluşmaktadır.

2. Literatür Taraması

Covid -19 pandemisinin küresel ekonomiler üzerindeki etkisi araştırmacıların üzerinde en çok durduğu konular arasında yer almaktadır. Bu bağlamda farklı sektörlerden firmalarının pandemi döneminde göstermiş olduğu finansal performansın analizine yönelik yapılan çalışmalar önem taşımaktadır. Konuya yönelik yapılan araştırmalarda farklı yöntemlerin kullanıldığı görülmektedir. Türkiye bağlamında yapılan çalışmalarda çok kriterli karar verme yöntemlerinin yanısıra (Kehribar vd., 2021; Öndeş ve Özkan, 2021; Pala, 2021) oran analizleri (Saban ve Trabzon, 2021) ve t testi (Ünal, 2021) sıklıkla kullanılmaktadır. Söz konusu araştırmalar etkilenme düzeylerini temel alarak sektörler arasında sıralama yaparken oran analizleri kullanılarak yapılan araştırmalarda muhasebe ve piyasa temelli finansal performans göstergelerinin değişimi ortaya konmaya çalışılmıştır. Buna karşın firma bazında ya da sektör bazında pandemi öncesi ve pandemi döneminde finansal performansın değişimini ortaya koyan çalışmalar oldukça yenidir. Keleş (2020) Mart-Nisan 2020 döneminde pandeminin BIST-30 açısından pay senetleri üzerindeki kısa dönemli etkilerini olay çalışması yöntemi ile incelemiş, taşımacılık ve otomotiv sanayi firmalarının en çok etkilenen sektörler olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ünal (2021) Covid-19'un hisse senedi performansını ve finansal performans göstergelerini en kötü etkilediği sektörlerin lojistik, havayolları, turizm ve deri giyim sektörleri olduğunu tespit etmiştir. Saban ve Trabzon (2021) Türk Hava Yolları A.Ş.'nin Covid-19 pandemisinden etkilenme düzeyini finansal ve finansal olmayan göstergeler çerçevesinde incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre pandemi firmanın özkaynaklarını olumsuz etkilemiş ve firma bu dönemde likidite sorunu ile karşılaşmıştır. Lojistik ve havacılık sektörünü destekler bir başka sektör ise ulaştırma sektörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Pala (2021) BIST ulaştırma endeksinde yer alan firmaların maddi duran varlık/özsermaye oranının 2020 yılı için daha önemli hale geldiğini borç oranlarının ise 2019 ve 2020 yılları için en önemli finansal performans göstergesi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sektör bazında yapılan bir diğer araştırma Öndeş ve Özkan (2021) tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Covid-19 pandemisinin bilişim sektörü üzerindeki etkisi araştırılmış, pandeminin ortaya çıktığı 2020 yılının ilk çeyreğinde ve üçüncü çeyreğinde özkaynak büyüklüğünün en önemli finansal performans göstergesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın 2020 yılı ilk çeyreğinde finansal performansa en az etki net satışlar kaleminden gelmiştir. 2020 yılı üçüncü çeyreğinde ise net çalışma sermayesi devir hızı oranının finansal performans açısından en az etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Kehribar vd., (2021) BIST'te faaliyet gösteren gıda ve içecek firmalarının finansal performansını Covid-19 dönemi için incelemiştir. Araştırmada pandemi dönemi için en kritik finansal performans

göstergesinin nakit oranı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Önem düzeyine göre yapılan finansal performans göstergesi sıralamasında ise nakit oranını finansal kaldıraç, stok devir hızı oranı, alacak devir hızı oranı, aktif devir hızı oranı, cari oran, hisse başına kar ve aktif karlılık oranı (ROA) takip etmiştir. Özcan (2021) BIST turizm ve ulaştırma sektöründe faaliyet gösteren firmaların finansal performansını Tobin Q oranı ve veri zarflama analizi yardımıyla incelemiştir. Araştırmada 2019 ilk çeyrek ve 2020 yılı üçüncü çeyrek verileri kullanılmıştır. Analize dahil edilen dönem itibarıyla Covid-19 pandemisinin firma performansları üzerinde olumsuz etkisi tespit edilemezken Tobin Q açısından her iki sektörün de pandemiden olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Gümüş ve Hacıevliyagil (2020) Covid-19 pandemisinde ölüm ve vaka sayıları ile turizm ve ulaştırma sektörleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmada 2 Mart 2020 ve 17 Temmuz 2020 tarihleri arasındaki günlük veriler kullanılırken yöntem olarak ARDL sınır testi yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırmada vaka sayıları ile endeks serileri arasında anlamlı ilişki tespit edilmezken ölüm sayıları ile endeksler arasında eşbütünleşme olduğu sonucuna ulaşılmış ve vaka sayılarındaki artışa bağlı olarak endekslerde gerileme olduğu belirtilmiştir. Başdeğirmen ve Tunca (2017) Covid-19 öncesi dönemde lojistik sektörü firmalarının finansal performansını Gri İlişkisel Analiz (GİA) yöntemi ile analiz etmiştir. Araştırmada finansal performans göstergeleri olarak ciro, net kar, özsermaye, ihracat, çalışan sayısı ve toplam aktifler kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre lojistik sektörde yer alan firmaların finansal performansını en çok etkileyen iki finansal performans göstergesi özsermaye ve toplam aktifler olarak belirlenmiştir.

Özbek ve Demirkol (2018), Fortune 500 listesinde yer alan 8 lojistik firmasının finansal performans göstergelerini Step-Wise Weight Assessment Ratio Analysis (SWARA) ve GİA analiz etmiş ve önem derecesine göre sıralamıştır. Araştırmada finansal performans göstergeleri olarak net satışlar, net satış değişimi, FVÖK, FVÖK değişimi, aktif toplamı, özkaynaklar, ihracat ve çalışan sayısı kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre en önemli finansal performans göstergesi özkaynaklar olurken önem derecesi en düşük ölçüt çalışan sayısı olmuştur.

Konuya ilişkin araştırmalarda birçok farklı finansal performans göstergesi kullanıldığı, finansal performans değişimlerini açıklayan ve finansal performans ölçütlerini sıralayan çok faktörlü modellerin önerildiği görülmektedir. Ancak Covid-19 öncesi dönem ve Covid-19 döneminde seçilen finansal performans göstergelerinin etki büyüklüklerini araştıran bir çalışma tespit edilmemiştir. Bu araştırmada muhasebe temelli ve piyasa temelli finansal performans göstergelerinin Covid-19 öncesi ve Covid-19 döneminde etki büyüklükleri analiz edilerek literatürdeki boşluk doldurulmaktadır.

3. Metodoloji

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı Covid-19 pandemisinin Borsa İstanbul'da lojistik ve ulaşım sektöründe (BIST) hisse senetleri işlem gören firmaların finansal performansı üzerindeki etkisini tespit etmektir. Bu bağlamda firmaların mali tabloları Covid-19 öncesi ve Covid-19 dönemi şeklinde iki gruba ayrılmış ve söz konusu iki dönem açısından piyasa ve muhasebe esaslı performans göstergeleri açısından karşılaştırılmıştır. Böylelikle Covid-19 öncesi ve Covid-19 döneminde işletmelerin finansal performansında ne gibi farklılıklar ve benzerlikler olduğu ortaya konmuştur.

3.2. Çalışmanın Veri Seti ve Örneklem

Araştırmada 2019-2020 yıllarına ait BİST lojistik ve ulaşım sektöründe faaliyet gösteren firmalarının tamamı evrendir. Söz konusu yıllar arasında toplam 8 firma vardır. Söz konusu firma içerisinde kesintisiz faaliyette bulunan 7 firma analizlere dahil edilerek örneklem oluşturulmuştur. Reysas Lojistik firması çok fazla uç değer olmasından dolayı analiz dışında bırakılmıştır. Firmaların Covid-19 başladığı 10 Mart 2020 döneminden sonra Haziran-Eylül-Aralık 2020 dönemlerine çeyreklik verileri alınmıştır. Bu dönem Covid-19 9 dönemi olarak tanımlanmıştır. Covid-19 pandemisi başlamadığı Haziran-Eylül-Aralık 2019 dönemleri çeyreklik verileri ise Covid-19 öncesi dönem olarak tanımlanmıştır. Böylelikle Covid-19 öncesi ve Covid-19 dönemi lojistik sektörü işletmelerin finansal performansı karşılaştırılacaktır.

3.3. Araştırmada Kullanılan Değişkenler

Çalışmada Covid-19 öncesi ve Covid-19 dönemi mali tablolarından performans oranları açısından karşılaştırılacaktır. Çalışmanın kullanılan değişkenler şöyledir:

	Değişkenler
	Bağımsız Değişken
COVID	COVID-19 öncesi 1; COVID-19 Dönemi 2 olarak tanımlanmıştır.
	Bağımlı Değişkenler
TOBIN	Piyasa Değeri/Defter Değeri (Tobin's q oranı)-Piyasa Performansı
ROE	Net Kar/Toplam Öz Sermaye (Öz sermaye Karlılığı)-Muhasebe Performansı

Tablo 1. Çalışmada kullanılan değişkenler.

3.4. Araştırma Hipotezler

Araştırmanın hipotezleri şöyledir;

H1= Covid-19 öncesi ve Covid-19 dönemi lojistik sektörü firmalarının finansal performansında farklılık vardır.

- *H1a= Covid-19 öncesi ve Covid-19 dönemi lojistik sektörü firmalarının piyasa temelli finansal performansında farklılık vardır.*
- *H1b= Covid-19 öncesi ve Covid-19 dönemi lojistik sektörü firmalarının muhasebe temelli finansal performansında farklılık vardır.*

3.5. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Çalışmada elde edilen verileri istatistiksel olarak değerlendirmek için JAMOVI programı kullanılmıştır. Covid-19 öncesi ve Covid-19 dönemi firmalarının performansını karşılaştırmak için ikili bağımlı gruplarda kullanılan paired (eşleştirilmiş) t-testi ve Wilcoxon signed-rank testinden yararlanılmıştır.

4. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Covid-19 öncesi ve Covid-19 dönemi lojistik sektörü firmalarının performansına ilişkin ampirik sonuçlar yer almaktadır.

FİRMALAR	Covid-19 Öncesi		Covid-19 Dönemi		Ortalama Farklılığı
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	
BEYAZ FILO	2.74	0.14	5.78	2.35	3.04
CELEBI	5.96	0.85	7.52	4.49	1.56
DO-CO	3.96	0.25	4.09	1.94	0.13
GSD DENİZCİLİK	0.73	0.24	1.44	0.02	0.72
PEGASUS	1.57	0.26	1.15	0.15	-0.42
TRABZON LIMAN	2.62	0.57	5.44	1.94	2.82
TURK HAVA YOLLARI	0.53	0.01	0.39	0.03	0.13

Tablo 2: Piyasa performansına ilişkin tanımlayıcı istatistikler.

Tablo 2’de piyasa performansı göstergesi olan Tobin’s q oranına ilişkin tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Analiz kapsamında incelenen ulaştırma sektöründe yer alan Türk Hava Yolları ve Pegasus firmalarının COVID-19 Covid-19 döneminde piyasa performansı azalmıştır. Buna karşın Beyaz Filo, Celebi, Do-Co, Gsd Denizcilik, Trabzon Liman gibi lojistik firmalarının ise piyasa performansı yükselmiştir. Piyasa performansını en fazla yüksekten lojistik firmaları sırasıyla Beyaz Filo ve Trabzon Liman olduğu görülmektedir.

FİRMALAR	Covid-19 Öncesi		Covid-19 Dönemi		Ortalama Farklılığı
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	
BEYAZ FILO	0.07	0.05	0.11	0.01	0.04
CELEBI	0.48	0.03	-0.06	0.40	-0.54
DO-CO	0.12	0.01	-0.32	0.23	-0.44
GSD DENİZCİLİK	0.29	0.06	-0.08	0.02	-0.37
PEGASUS	0.18	0.06	0.00	0.22	-0.18
TRABZON LIMAN	0.56	0.14	0.46	0.05	-0.10
TURK HAVA YOLLARI	0.08	0.01	0.02	0.08	-0.04

Tablo 3: Muhasebe performansına ilişkin tanımlayıcı istatistikler.

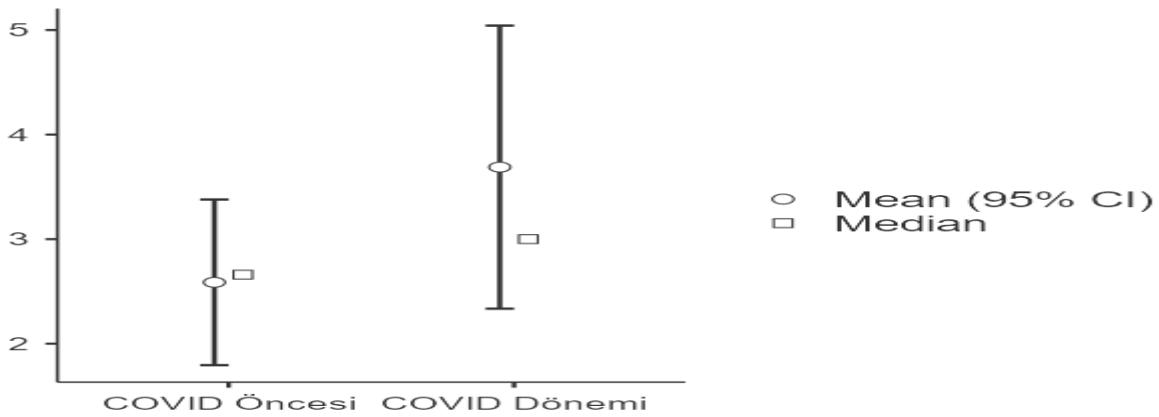
Tablo 3’te muhasebe performansı göstergesi olan Öz sermaye karlılığı (ROE) oranına ilişkin tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Analiz kapsamında incelenen lojistik yer alan işletmelerden Covid-19 döneminde Öz sermaye karlılığını artıran tek firma Beyaz Filo’dur. Buna karşın Türk Hava Yolları, Pegasus, Celebi, Do-Co, Gsd Denizcilik, Trabzon Liman gibi lojistik ve ulaşım sektörü firmalarının ise muhasebe performansı azalmıştır. Muhasebe performansını en fazla azalan lojistik firmaları sırasıyla Celebi, Do-Co ve Gsd Denizcilik olduğu anlaşılmaktadır.

			İstatistik	df	P		Etki Büyüklüğü
Tobin Covid-19 Öncesi	Tobin Covid-19 Dönemi	Student's t	-2.21	20.0	0.039	Cohen's d	-0.483
		Wilcoxon W	72.0		0.135	Rank biserial correlation	-0.377

Tablo 4: Covid-19 öncesi ve covid-19 döneminin piyasa performansının karşılaştırılması

	N	Ort.	Medyan	SD	SE
Tobin Covid-19 Öncesi	21	2.59	2.66	1.85	0.404
Tobin Covid-19 Dönemi	21	3.69	3.00	3.16	0.691

Tablo 5: Tanımlayıcı istatistikler.

Grafik 1: Covid-19'un piyasa performansına etkisi.

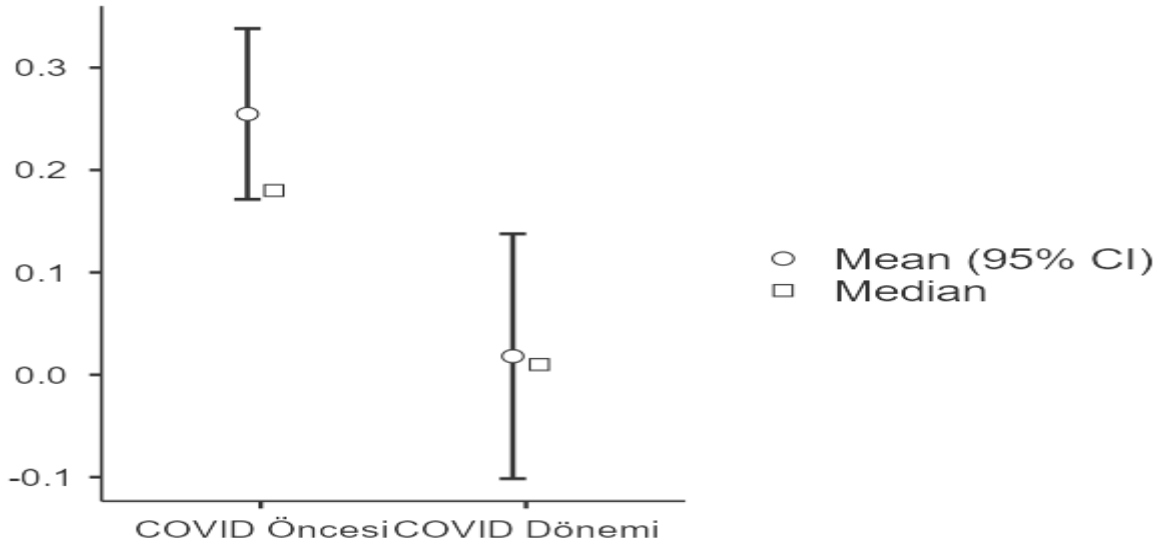
Tablo 4 ve 5'te Covid-19 öncesi ve Covid-19 döneminin piyasa performansı Wilcoxon W ve Student's t testi ile karşılaştırılmıştır. Student's t testi sonucunda Covid-19 öncesi ve Covid-19 döneminde lojistik sektörü firmalarının piyasa performansı istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < 0,05$). Başka bir ifade ile Covid-19 döneminde Covid-19 öncesi dönemine göre lojistik sektörü firmalarının piyasa performanslarının yükseldiği anlaşılmaktadır. Cohen's d değeri incelendiğinde etki büyüklüğünün orta seviye olduğu anlaşılmaktadır. Grafik 1'de ise ortalama Tobin's q oranında Covid-19 döneminde yükselme var iken Medyan değerinde kısmi bir büyüme mevcuttur.

			İstatistik	Df	p		Etki Büyüklüğü
ROE Covid-19 Öncesi	ROE Covid-19 Sonrası	Student's t	3.92	20.0	<.001	Cohen's d	0.855
		Wilcoxon W	192 ^a		0.001	Rank biserial correlation	0.829

Tablo 6: Covid-19 öncesi ve covid-19 döneminin muhasebe performansının karşılaştırılması.

	N	Ort.	Medyan	SD	SE
ROE Covid-19 Öncesi	21	0.2548	0.1800	0.195	0.0426
ROE Covid-19 Dönemi	21	0.0181	0.0100	0.280	0.0610

Tablo 7:Tanımlayıcı istatistikler.

Grafik 2: Covid-19'un muhasebe performansına etkisi.

Tablo 6 ve 7'te Covid-19 öncesi ve Covid-19 döneminin muhasebe performansı Wilcoxon W ve Student's t testi ile karşılaştırılmıştır. Wilcoxon W ve Student's t testi sonucunda Covid-19 öncesi ve Covid-19 döneminde lojistik sektörü firmalarının muhasebe performansı istatistiksel olarak oldukça anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < 0,01$). Başka bir ifade ile Covid-19 döneminde Covid-19 öncesi dönemine göre lojistik sektörü firmalarının muhasebe performans göstergesi olan öz sermaye karlılığı önemli seviyede azaldığı görülmektedir. Cohen's d değeri incelendiğinde etki büyüklüğünün oldukça kuvvetli olduğu anlaşılmaktadır. Grafik 1'de ise ortalama ve ortanca öz sermaye karlılığı Covid-19 döneminde önemli derecede azalmıştır.

5. Sonuç

Bu araştırmada Covid-19 pandemisinin firmaların finansal performansı üzerindeki etkisini tespit edilmiştir. Firmaların mali tabloları Covid-19 öncesi ve Covid-19 dönemi şeklinde iki gruba ayrılmış ve söz konusu iki dönem açısından piyasa ve muhasebe esaslı performans göstergeleri açısından karşılaştırılmıştır. Bu amaçla 2019-2020 yıllarında Borsa İstanbul'da lojistik ve ulaşım sektöründe hisse senetleri işlem gören 7 lojistik firmasının çeyreklik verisinden yararlanılmıştır. Çalışmada JAMOVİ programı yardımıyla Student's t ve Wilcoxon signed-rank testi kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda Türk Hava Yolları ve Pegasus firmalarının COVID döneminde piyasa performansı azalırken Beyaz Filo, Celebi, Do-Co, Gsd Denizcilik, Trabzon Liman gibi lojistik firmaların ise piyasa performansı yükselmiştir. Ayrıca işletmelerden COVID-19 döneminde Öz sermaye karlılığını artıran tek firma Beyaz Filo'dur. Buna karşın Türk Hava Yolları, Pegasus, Celebi, Do-Co, Gsd Denizcilik, Trabzon Liman gibi lojistik ve ulaşım sektörü firmalarının ise muhasebe performansı azalmıştır.

Bununla birlikte Covid-19 döneminde Covid-19 öncesi dönemine göre lojistik sektörü firmalarının piyasa performansları orta seviye yükseldiği tespit edilmiştir. Ancak Covid-19 döneminde Covid-19 öncesi dönemine göre lojistik sektörü firmalarının muhasebe performans göstergesi olan öz sermaye karlılığı etki büyüklüğü çok kuvvetli bir şekilde azaldığı belirlenmiştir. Başka bir ifade ile öz sermaye başına düşen karlılık pandemi sürecinde ciddi bir düşüş göstermiştir. Sonuç olarak araştırmada geliştirilen tüm hipotezler kabul edilmiştir.

Araştırmanın birtakım kısıtları bulunmaktadır. Birinci kısıt araştırmaya dahil edilen örnekleme ilişkindir. Bu araştırmada BIST'te faaliyet gösteren firmalardan sadece lojistik sektörü firmaları değerlendirilmiştir. Bu açıdan sonuçlar BIST firmalarının tamamı için genellenemez. Aynı zamanda analize ilişkin dönem ve veriler 10 Mart 2020-Haziran-Eylül-Aralık 2020 dönemlerine ilişkin çeyreklik verilerden oluşmaktadır. Bu açıdan elde edilen sonuçlar sadece analize konu döneme ilişkin olarak yorumlanmalıdır.

Bundan sonraki araştırmalarda farklı finansal performans göstergelerinin kullanılması ya da daha fazla sayıda finansal performans göstergesinin kullanılması elde edilecek sonuçları farklılaştırabilir. Elde edilen sonuçlar kriz dönemlerinde etkin finansal performans yönetimi açısından kanıt sunmakta olup, literatüre ve uygulayıcılara katkı sağlamaktadır.

Kaynakça

- Albulescu, C.T. (2021). COVID-19 and the United States Financial Markets' Volatility, *Finance Research Letters*, 38, 1-5.
- Başdeğirmen, A., Tunca, M.Z. (2017). Lojistik Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Finansal Performanslarının Gri İlişkisel Analiz ile Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(2), 327-340.
- Bhagat, S., Bolton, B. (2020). Corporate Governance and Firm Performance. *Journal of Corporate Governance*, 14(3), 257-273.
- Brown, L.D., Caylor, M.L. (2004). Corporate Governance and Firm Performance. doi: 10.2139/ssrn.586423, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=586423.
- Corlett, R.T., Primack, R.B., Devictor, V., Maas, B., Goswami, V.R., Bates, A.E. vd. (2020). Impacts of the Coronavirus Pandemic on Biodiversity Conservation. *Biological Conservation*, 246, 108571.

- Elleby, C., Dominguez, I.P., Adenauer, M. (2020). Impacts of the COVID-19 Pandemic on the Global Agricultural Markets, *Environmental and Resource Economics*, 76, 1067–1079.
- Gümüş, A., Hacıevliyagil, N. (2020). Covid-19 Salgın Hastalığının Borsaya Etkisi: Turizm ve Ulaştırma Endeksleri Üzerine Bir Uygulama. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 11(1), 76-98.
- Kehribar, Ö., Karademir, F. (2021). İşletmelerin COVID-19 Pandemisi Sürecindeki Finansal Performanslarının Entropi ve MAIRCA Yöntemleri ile Değerlendirilmesi: BIST Gıda, İçecek Endeksi Örneği. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9(1), 200-214. doi: [10.15295/bmij.v9i1.1748](https://doi.org/10.15295/bmij.v9i1.1748).
- Keleş, E. (2020). Covid-19 ve BIST-30 Endeksi Üzerine Kısa Dönemli Etkileri. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 42(1), 91-105.
- Lang, L.H.P., Stulz, R.M. (1994). Tobin's Q, Corporate Diversification and Firm Performance. *Journal of Political Economy*, 102(6), 1248-1280.
- Nicola, M., Alsafi, Z., Catrin, S., Kerwan, A., Al-Jabir, A., Iosifidis, C., Agha, M. & Agha, R. (2020). The socio-economic implications of the coronavirus pandemic (COVID-19): A review, *International Journal of Surgery*, 78, 185-193.
- Öndeş, T., Özkan, T. (2021). Bütünleşik CRITIC-EDAS Yaklaşımıyla Covid-19 Pandemisinin Bilişim Sektörü Üzerindeki Finansal Performans Etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(2), 506-522.
- Özbek, A., Demirkol, İ. (2017). Lojistik Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin SWARA ve GİA Yöntemleri ile Analizi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 71-86.
- Özcan, M. (2021). Covid-19 Pandemisinin Turizm ve Ulaştırma İşletmelerinin Finansal Performansına Etkisi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17, 3542-3567.
- Pala, O. (2021). IDOCRIW ve MARCOS Temelli BIST Ulaştırma İşletmelerinin Finansal Performans Analizi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(23), 263-294.
- Puni, A., Anlesinya, A. (2020). Corporate Governance Mechanisms and Firm Performance in a Developing Country. *International Journal of Law and Management*, 62(2), 147-169.
- Saban, M., Trabzon, O. (2021). Covid-19 Salgınının Havacılık Sektöründeki Şirket Performansları Üzerindeki Etkileri: Türk Hava Yolları Örneği. *International Review of Economics and Management*, 9(1), 64-79. doi:10.18825/iremjournal.928303.
- Ünal, S. (2020). Covid-19 Salgınında Borsa İstanbul Şirketlerinin Fiyatlamalarının Etkinliği, *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*, 5 (Özel Sayı), 13-31.
- Wan, C., Tao, J., Wu, J., Zhang, D. (2020). An Analysis of Influences of the COVID-19 on the Spatial Structure of the China's Global Shipping Network. *Journal of Transport Information and Safety*, 38 (2), 129–135 (in Chinses).
- Wernerfelt, B., Montgomery, C.A. (1988). Tobin's Q and the Importance of Focus in Firm Performance. *The American Economic Review*, 78(1), 246-250.

Premium E-Journal of Social Sciences

URL: <https://www.sbb.gov.tr/temel-ekonomik-gostergeler/#1594716589132-d3a64e97-2238>
Erişim Tarihi: 01.06.2021